

2 HPRCA: हिमाचलप्रदेश-राज्यचयन-आयोगे एकलवातायन-द्वारा शीघ्रं भविष्यति नियुक्त्यः, सर्वकारतः अनुमतिः प्राप्ता

3 गुप्तनवरात्र- २०२५ शक्तिपीठे ज्वालामुख्यां माघमासस्य गुप्तनवरात्रोत्सवः आरम्भः,

4 शिमलायाः प्रतिः जिन्टा बालिकानां प्रेरणास्रोतः

सुभाषितम्

यत् स्यादहिंसासंयुक्तं,
स धर्म इति निश्चयः।
अहिंसासाधय भूतानां,
धर्मप्रवचनं कृतम्॥
(महाभारत, कर्णपर्व- ६९/५७)

हिन्थः-जिस कार्य में हिंसा न हो वही धर्म है, महर्षियों ने प्राणों की हिंसा न होने देने के लिए ही धर्म का प्रवचन किया है।



प्रतिदिन नवीनतम हिमसंस्कृतवार्ता:
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्यर्थं
७८७६६३६२६३
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता:
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

उत्तर-प्रदेशस्य मुख्यसचिवः
मनोजकुमारसिंहः

डीजीपी-प्रशान्त-कमारश्च
संगमघाटस्थलस्य दुर्घटनास्थलस्य च निरीक्षणं कृतवन्तौ

उत्तर-प्रदेशस्य मुख्यसचिवः मनोजकुमारसिंहः एवं डीजीपी-प्रशान्त-कमारश्च इत्येतौ प्रयागराज-महाकुम्भे संगमघाटस्थलस्य दुर्घटनास्थलस्य च निरीक्षणं कृतवन्तौ। यत्र गतदिने त्रिशज्जनाः मृत्युमुपगताः। इयं दुःखप्रदा घटना परह्यः संगमस्य पार्श्वे अखाड़ा-मार्गोपरि दुरापन्ना। अत्रावसरे तैः स्थितेः संज्ञानं स्वीकृतं सहैव सुरक्षा-व्यवस्थायाः समीक्षा च विहिता। अवसरेऽस्मिन् मेलाधिकारी-विजय-किरण-आनन्दः एवं डीआईजी वैभव-कृष्णः इत्येतावपि तत्र उपस्थितौ आस्ताम्। उत्तरप्रदेशस्य मुख्यमन्त्रिणा योगी-आदित्यनाथेन बुधवासरे एतेभ्यः स्थितेः आकलनार्थं घटनायाः प्रतिवेदन-प्रदानार्थं निर्देशो प्रदत्तः।

संसदः अर्थ-संकल्पना-सत्रात् प्राक् सर्वदलीयोपवेशनम् सम्पन्नम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। संसदः अर्थ-संकल्पना-सत्रात् प्राक् संसद् भवनपरिसरे सर्वदलीयोपवेशनम् सम्भवत्। उपवेशनावधौ सर्वकारेण सत्रस्य व्यवस्थित-सञ्चालनार्थं सर्वेषां राजनैतिक दलानां सहयोगः याचितः। उपवेशनानन्तरं वार्ताहरैः सह संवादक्रमे रिजिजू इत्यमुना प्रोदीरितं यत् राष्ट्रपति-पदासीना द्रौपदी मुर्मुः अद्य अर्थ-संकल्पना-सत्रात् पूर्व प्रथमे दिने संसदः अभयोः सदनयोः सम्बोधनं विधास्यति। तेनोदीरितं यत् राष्ट्रपतेः अभिषेकानन्तरं आर्थिक सर्वेक्षणं प्रस्तोष्यते।



तेन एतदपि कथितं यत् शनिवासरे केन्द्रिय-आयव्ययकः अपि प्रकाशयिष्यते। सः कथितवान् यत् सदनं पूर्वमेव षोडश-विधेयकाः, एकोनविंशतिः व्यवसायाः सूचिबद्धाः सन्ति।

यमुना नद्यां विषप्रयोगस्य टिप्पण्या केजरीवालस्य वर्धिताः समस्याः



हिमसंस्कृतवार्ताः। दिल्लीयां पूर्वमुख्यमन्त्रिणः केजरीवालस्य विवादैः सह प्रख्यातः सम्बन्धः अस्ति। साम्प्रतम् नवीने विवादे निर्वाचन आयोगः आम् आदमी-पक्षस्य संयोजकं अरविन्द केजरीवाल इत्यस्मै निर्देशं दत्तवान् यत् तस्य यमुना-नद्याः विषप्रयोगस्य आरोपसम्बद्धस्य सूचनापत्रस्य विशिष्टं स्पष्टं च उत्तरम् अद्य प्रातःकाले एव दद्यात् इति। आयोगेन केजरीवालाय लिखिते पत्रे, अमोनियायाः वर्धितस्तरस्य वर्तमानेन, सुदीर्घकालात् न्यायालये चलायमानेन प्रकरणेन सह मिश्रितं विनैव कृत्वा स्वस्य टिप्पणीं प्रति उत्तरं दातुम् आदिष्टम्। निर्वाचनायोगः हरियाणा सर्वकारेण कीदृशं विषम् नद्यां मिश्रितम् इति ज्ञातुं ऐच्छत् सहैव आयोगः विषस्य प्रकारमात्राभ्यां सह साक्ष्यमपि इच्छति येन नरसंहारः अभवत्।

अमेरिका-देशस्य बृहद् कार्यान्वयनम्, समेषामपि 'हमासातङ्कि-गुल्म-समर्थकानां छात्राणां वीजा इति अनुज्ञापत्रकं निरस्तीकरिष्यति ट्रम्पसर्वकारः



हिमसंस्कृतवार्ताः, युवराजभट्टराई। अमेरिकीय-प्रशासनेन एषः महत्वपूर्णः आतङ्कवादस्य निषेधार्थं राष्ट्रियसुरक्षासुदृढीकरणार्थं च उत्थापितो वर्तते। ट्रम्प प्रशासनेन अस्य पादक्षेपस्य उत्थापनार्थं नैकानि कारणानि उदाहृतानि सन्ति, येषु कारणेषु एकतमं कारणम् इदमस्ति यत्

हामासगुल्मः एकः आतंकवादस्य गुल्मः अस्ति यद्धि अमेरिकीय-राष्ट्रिय-सुरक्षायै सङ्कटभूतो वर्तते। एतस्य निर्णयस्य परिणामत्वेन, भूरि छात्राणां वीजा-पत्राणि निरस्तीकृतानि सन्ति, यै खलु हामास-समर्थकत्वेन सन्देहास्पदाः आसन्। एषः पादक्षेपः अमेरिकीय-सर्वकार-पक्षतः आतङ्कवादस्य विरोधे युद्धार्थं राष्ट्रियसुरक्षासुदृढीकरणार्थं च समुत्थापितो वर्तते।

महात्मागान्धी-वर्यस्य सप्तसप्ततिमायां पुण्यतिथौ देशेन समर्पिता श्रद्धाञ्जलिः



गुरुवासरे ३० जनवरी दिनाङ्के महात्मागान्धी-वर्यस्य सप्तसप्ततिमायां पुण्यतिथौ, बलिदानदिवसावसरे च देशवासिभ्यः श्रद्धाञ्जलिः अर्पिता। अस्मिन् अवसरे गतप्रातः नवदेहली-नगरस्य बापू-वर्यस्य समाधिस्थले राजघाट इत्यत्र सर्वधर्म-प्रार्थना आयोजिता आसीत्। राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मु इत्येषा राष्ट्र-राजधान्यां महात्मागान्धी-वर्यस्य समाधौ पुष्पमालां अर्पितवती। उपराष्ट्रपतिः जगदीप धनखडः, प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी, विपक्षस्य नेता राहुलगान्धी च अस्मिन् अवसरे महात्मागान्धी-स्मारके श्रद्धासुमनानि समर्पयन्। अस्मिन् अवसरे केन्द्रीयमन्त्रिणः, राजन्यायसिंहः, मनोहरलालः, त्रिभिः सेनायाः प्रमुखाः, सर्वसेनाध्यक्षादयोऽपि उपस्थिताः आसन्। प्रतिवर्षं जनवरीमासस्य त्रिंशद्दिनाङ्के राष्ट्रम् महात्मागान्धीवर्यस्य जीवनं परम्परां च सश्रद्धं स्मरति, यो हि भारतस्य स्वातन्त्र्यसङ्ग्रामस्य मार्गदर्शकः प्रकाशकः आसीत्। अयं दिवसः शहीद-दिवसः इति नाम्ना अपि आचर्यते।

आगामिषु मासेषु भारतं

ए०आई० इत्यस्य

स्वकीयं मूलभूत-प्रतिरूपं निर्मास्यति-अश्विनी-वैष्णवः



हिमसंस्कृतवार्ताः। प्रौद्योगिकमन्त्री अश्विनी-वैष्णवः अवदत् यत् आगामिषु मासेषु भारतं ए०आई० इत्यस्य स्वकीयं मूलभूत-प्रतिरूपं निर्मास्यति। नवदिल्ल्यां प्रसारमाध्यमै सह संलापयन् श्री-वैष्णवः अवदत् यत् भारतस्य मूलभूत-प्रतिरूपं विश्वस्य सर्वोत्तम प्रतिमानैः सह स्पर्धां कर्तुं शक्नुयादिति। सः अवदत् यत्, भारतस्य स्वकीय कृत्रिमबुद्धिमत्ता प्रतिरूपस्य विकासाय प्रशासनेन प्रस्तावान् आहूयता एका संरचना निर्मितास्ति। सः भारत ए० आई०मिश्न् इत्यस्य प्रगतिमपि अधोरेखितवान्।

शिमलावार्ता: शिमलाया: रिजस्थलात् स्थानान्तरितः भविष्यति त्रिवर्णध्वजः, २०१५ तमे वर्षे स्थापितः आसीत्



हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य राजधान्यां शिमलायां रिजजभूमौ स्थापितः १०० पाद-उच्चः त्रिवर्णध्वजः अपसारितः भविष्यति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः रिजभूमौ त्रिवर्णध्वजं निष्कास्य अन्यस्मिन् स्थाने स्थापयितुं निर्देशं दत्तवान्। मुख्यमन्त्रिणः निर्देशानन्तरं लोकनिर्माणविभागस्य, नगरनिगमस्य च अधिकारिणः अन्यस्य स्थानस्य अन्वेषणं आरब्धवन्तः।

टका-पीठिकायां स्थापयितुं शक्यते

कथ्यते यत् रिजस्थले स्थापितं १०० पादपरिमितम् ऊर्ध्वं ध्वजं रिजस्थलस्य पार्श्वे टका-पीठिका इत्यत्र स्थानान्तरयितुं शक्यते। अवधेयं वर्तते यत् देशस्य सर्वेभ्यः स्थानेभ्यः शिमलानगरम् आगच्छन्तः पर्यटकाः स्वस्य भाषिकयन्त्रे त्रिवर्णध्वजस्य चित्रं गृह्णन्ति।

टकापीठिकायाः निरीक्षणम्

गुरुवासरे शिमलानगरीयविधायकः हरीशजनाथं लोकनिर्माणविभागस्य नगरनिगमस्य च अधिकारिभिः सह टकापीठिकायाः ध्वजरोहणार्थं निरीक्षणं कृतवान्। तथापि अद्यापि स्थानं अन्तिमरूपेण न निर्धारितम्। विधायकः अधिकारिभ्यः शीघ्रमेव स्थानस्य चयनं कर्तुं निर्देशं दत्तवान्।

त्रिवर्णध्वजः २०१५ तमे वर्षे १३.५५

लक्षरूप्यकाणां व्ययेन स्थापितः

२०१५ तमे वर्षे रिजज-भूमौ १३.५५ लक्षरूप्यकाणां व्ययेन त्रिवर्णध्वजः स्थापितः। अयं त्रिवर्णध्वजः सपादनवमीटरमितदीर्घः सपादषट्मीटरमितः विस्तृतः च अस्ति। अस्य कृते ३० मीटरदीर्घः स्वचालितः ध्वजस्ताम्भः अपि निर्मितः। सम्प्रति शिमलानगरनिगमेन अस्य परिपालनं क्रियते।

मुख्यमन्त्रिणा सह मिलितवान् तेलंगानाराज्यस्य उपमुख्यमन्त्री विद्युत् परियोजनासु रुचिं प्रदर्शितवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- नवदेहली। तेलङ्गानाराज्यस्य उपमुख्यमन्त्री मल्लू भट्टी विक्रमार्कः नईदिल्लीनगरे मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुक्खुना सह मिलितवान्। तेलङ्गानाप्रदेशस्य उपमुख्यमन्त्री सेली- एचईपी (४०० मेगावाट) तथा मियार-एचईपी (१२० मेगावाट) इत्यादिषु विद्युत्परियोजनासु रुचिं प्रकटयन् पत्रं प्रस्तुतवान्। तेलङ्गानासर्वकारेण हिमाचलप्रदेशसर्वकारात् आग्रहः कृतः यत् अस्मिन् विषये सहमतिपत्रं प्रस्तूयताम् येन विषयः अग्रे नेतुं शक्यते। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् राज्यसर्वकारस्य इच्छुकराज्येभ्यः/ केन्द्रीयक्षेत्रेभ्यः तथा राज्येभ्यः पीएसयू/ केन्द्रीयपीएसयू इत्येतेभ्यः बीओओटी इत्याधारेण २२ जलविद्युत्परियोजनायां कार्यान्वयनस्य प्रस्तावस्य प्रतिक्रियारूपेण तेलङ्गानाविद्युत्विभागस्य वरिष्ठाधिकारिणां दलेन हिमाचलप्रदेशस्य भ्रमणं कृतम् अस्ति। एतद् दलं विद्युत्सचिवः राकेशकवरेण सह अपि चर्चां कृतवान्। दलेन सेली- मियार- जलविद्युत्-परियोजनायां स्थलानि अपि गत्वा अनुशंसितं यत्, येषु स्थलेषु १०० मेगावाट- अधिक- जलविद्युत्- परियोजनायाः सम्भावना वर्तते, तेषु स्थलेषु रुचिः प्रकटिता भवितुम् अर्हति इति राज्यस्य कृते अधिकविद्युत्सृजनस्य, राजस्वस्य च सम्भावनायां अन्वेषणे एतत् पदं महत्त्वपूर्णं भूमिकां निर्वहति। अस्मिन् अवसरे तेलङ्गाना-हिमाचलप्रदेशसर्वकारयोः वरिष्ठाधिकारिणः अपि उपस्थिताः आसन्।

HPRCA: हिमाचलप्रदेशराज्यचयन-आयोगे एकलवातायन-द्वारा शीघ्रं भविष्यति नियुक्त्यः, सर्वकारतः अनुमतिः प्राप्ता

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ पद्मनाभः, हमीरपुरम्।

हिमाचलप्रदेशराज्य- चयनायोगे एकलवातायन-प्रणालीं च एकसमयपञ्जीकरणं (ओटीआर) इत्यस्य परियोजनायाः व्यय-अनुमतिः सर्वकारतः लब्धा। अस्य परियोजनायाः कृते त्रयोदशलक्ष-त्रयस्त्रिंशत्सहस्ररूप्यकाणां व्ययः भविष्यति। सर्वकारतः अनुमत्यां प्राप्तायाम् आयोगेन एतद् कार्यम् हिमाचलप्रदेशसर्वकारस्य इलेक्ट्रॉनिक्स-कॉरपोरेशन इत्यस्मै समर्पितम्। अनेन एकलवातायन- प्रणालीं च ओटीआर-प्रणालीं च सज्जीकर्तुं निगमः प्रवर्तिष्यते। अद्यतनं प्रणाल्याः निर्माणं तकनीकी-औपचारिकताः च प्रायः सम्पूर्णाः। विस्तृतः प्रतिवेदनम् अनुमत्यर्थं कार्मिकविभागं प्रति प्रेषितम्, यद् स्वीकरणं प्राप्तवान्।

एकलवाताय- प्रणाल्यान्तर्गतं विभागैः, निगमैः, मण्डलैश्च नियुक्तीनाम् अभ्यर्थनम् (रिक्व्यूजीशन) आयोगः अन्तर्जाले (ऑनलाइन पोर्टले) स्वीकर्तुं शक्नोति। दीर्घकालीनं पत्राचारं समाप्तं भविष्यति। अभ्यर्थिनः पुनः पुनः आलेखान् प्रेषणम् (अपलोड) कर्तुं न आवश्यकम्। हिमाचलप्रदेश- राज्यचयन- आयोगस्य सचिवः विक्रममहाजनः उक्तवान् यत् सर्वकारतः व्ययस्य अनुमतिः प्राप्ता, एतद् कार्यम् इलेक्ट्रॉनिक्स-कॉरपोरेशन इत्यस्मै समर्पितम्। परियोजनायाः अन्तर्गतं ओटीआर-सिंगल-विंडो-प्रणाली च नवनीतिः प्रवर्तिता भविष्यति। आयोगस्य प्रयत्नः अस्ति यत् आवेदनात् परीक्षापर्यन्तं च सम्पूर्णां प्रक्रिया अन्तर्जाले (ऑनलाइन) पारदर्शकं विधानेन सम्पाद्यते।

Vatsalya Yojna: वात्सल्ययोजनायां महत्परिवर्तनम्,

विधवानां बालकाः अपि वात्सल्ययोजनायां समाविष्टाः

केन्द्रेण महत् परिवर्तनं कृतम्,

परिवारस्य सर्वे योग्याः

बालकाः प्रतिमासं

चतुःसहस्ररूप्यकाणि प्राप्नुयुः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

केन्द्रसर्वकारेण वात्सल्ययोजनायां महत् परिवर्तनं कृतम् अस्ति। अधुना अनाथबालानां अतिरिक्तं विधवानां बालकाः, परित्यक्ताः महिलाः, तलाकप्राप्ताः महिलाः, यत्र पतिः सप्तवर्षेभ्यः अदृश्यः अस्ति तेषां परिवाराः अपि योजनायां समाविष्टाः सन्ति। केन्द्रीय-वात्सल्ययोजनायाः अन्तर्गतम् उपर्युक्तानां योग्यपरिवारानाम् सर्वेषां बालकानां कृते प्रतिमासं चतुर्सहस्ररूप्यकाणि प्रदत्तानि भविष्यन्ति। शून्यतः १८ वर्षपर्यन्तं सर्वे बालकाः अत्र समाविष्टाः सन्ति। योजनायां प्रमुखसंशोधनानन्तरं हिमाचलप्रदेशसहितस्य देशस्य सर्वेभ्यः देशेभ्यः आवेदनपत्राणि आमन्त्रितानि सन्ति। अस्य कारणात् अधुना केन्द्रीयद्वारे राज्यस्य योग्यबालानां नामानि अद्यतनक्रियन्ते। शीघ्रमेव केन्द्रस्य महत्त्वपूर्णं सत्रे बजटस्य आबंटनं भविष्यति। एतेन राज्यस्य सहस्राणाम् अनाथबालानां विधवा- परित्यक्त-तलाकप्राप्त- स्त्रीणां बालकानां जीवनयापनार्थं महती सुविधा भविष्यति। पूर्वं पूर्णतया अनाथाः बालकाः एव वात्सल्ययोजनायां समाविष्टाः आसन्, यस्मिन् प्रारम्भे २५०० रूप्यकाणि प्रदत्तानि आसन्, यत् प्रतिमासं ४००० रूप्यकाणि यावत् वर्धितम् आसीत्।



अनाथबालानां समर्थनार्थं केन्द्रसर्वकारेण वात्सल्ययोजनायां महत्त्वपूर्णं परिवर्तनं कृतम् अस्ति, यस्याः अधिसूचना अपि कृता अस्ति। अधुना अनाथबालैः सह अन्यविविधवर्गाः अपि मिशनवात्सल्ये समाविष्टाः भविष्यन्ति, तेभ्यः प्रतिमासं ४००० रूप्यकाणि प्रदत्तानि भविष्यन्ति। सम्प्रति संशोधितायाः योजनायाः अन्तर्गतं काङ्गड़ायां पटले (पोर्टल) षड्सहस्राधिकानां बालकानां नामानि अद्यतनकृतानि सन्ति।

अधिसूचना निर्गता

कांगड़ायाः महिला तथा बालविकासविभागस्य जिलाकार्यक्रमाधिकारी अशोककुमारशर्मा अकथयत् यत् केन्द्र सरकारद्वारा वात्सल्य-योजनायां महत्त्वपूर्णं परिवर्तनं कृतमस्ति। अस्य अधिसूचना निर्गता अस्ति, अस्य अन्तर्गतं बालकानां कृते सुविधां प्रदातुं विभागेन कार्यं क्रियते। योग्यबालानां सूची केन्द्रीयद्वारे अद्यतन क्रियते। अधुना केन्द्रेण बजटस्य विमोचनानन्तरं बालकाः प्रतिमासं चतुःसहस्ररूप्यकाणि प्राप्तुं शक्नुवन्ति।

हमीरपुरस्य रा. मा. पा. बटाहली इत्यत्र मानितः शहीदी दिवसः

हिमसंस्कृतवार्ता:- आचार्यः केवल कृष्णः, नादीनम्। हमीरपुरस्य रा. मा. पा. बटाहली इत्यत्र गतदिने राष्ट्रपितुः महात्मा गांधीवर्यस्य पुण्यतिथौ दिवसे 11:00 वादने अध्यापकैः छात्रैः च द्विनिमेषात्मकं मौनं कृतम्। शिक्षकैः छात्राः महात्मा गांधिनः अहिंसा-सत्यस्य मार्गं आगन्तुं प्रेरिताः। अवसरेऽस्मिन् विद्यालयस्य मुख्याध्यापिका अनीता शर्मा, अन्ये शिक्षकाः कर्मचारिणश्च मीना कुमारी, केवलकृष्णशास्त्री, अश्वनीकुमारः, लता कुमारी सम्मिलिता आसन्।



गुप्तनवरात्र- २०२५ शक्तिपीठे ज्वालामुख्यां माघमासस्य गुप्तनवरात्रः आरब्धः, अष्टदिनानि यावत् भविष्यति जपम् पाठश्च



हिमसंस्कृतवार्ता:- ज्वालामुखी। विश्वप्रसिद्धे ज्वालामुखीमन्दिरे माघमासस्य गुप्तनवरात्रमहोत्सवः गुरुवासरात् आरब्धः अस्ति, यः ७ फरवरीपर्यन्तं भविष्यति। गुरुवासरे गुप्तनवरात्रस्य आधिकारिकः शुभारम्भः ज्वालामुखीविधायकः संजयरत्नः, मन्दिराधिकारी मनोहरलालः शर्मा, डीएसपी आरपी जसवालः, मन्दिरन्याससदस्यैः एवं अतिरिक्त उपविभागीयदण्डाधिकारी अंशुलचंदेल द्वारा अभवत्। पुरोहितसभायाः अध्यक्ष अविनेन्द्रशर्मा द्वारा विधिपूर्वकसंकल्पेन एवं विधिवत् पूजा-अर्चना द्वारा कन्यापूजनं कारितम्। तेन सह पुरोहितवर्गः, विद्वान् पण्डितः च मातृदेव्याः नामजपस्य औपचारिकप्रतिज्ञां कर्तुं अपि प्रेरिताः आसन्। अस्मिन् अवसरे पुजारी वर्गः ८ दिनानि यावत् विश्वकल्याण-विश्वशान्ति-हेतवे पूजनं पाठनं च करिष्यति। गुप्तनवरात्रेषु मातुः ज्वालादेव्याः, बटुकभैरवस्य, गणपतेः, गायत्र्याः आदीनां जपम् पाठश्च विश्वशान्त्यै च क्रियते।



विधायकः संजयरत्नः मातुः पूजनम् अकरोत्

मन्दिरन्यासस्य एवं अर्चकसभायाः अध्यक्षः अविनेन्द्र शर्मा इत्यनेन उक्तं यत् प्राचीनपरम्पराः पुरोहितसमुदायेन निर्वाहिताः सन्ति। परम्परानुसारं गुप्तनवरात्रे विश्वकल्याणाय, सुखाय, शान्त्यै, समृद्ध्यै च पूजा, जपं पाठश्च क्रियते। पुरोहितवर्गः विद्वान् पण्डिताः च जप-पाठ-विधि-संस्कारान् करिष्यन्ति। सः अवदत् यत् हिन्दुधर्मे नवरात्रः दुर्गादेव्याः पूजायाः कृते अतीव महत्त्वपूर्णा इति मन्यते। नवरात्रेषु भक्ताः विभिन्नानि तांत्रिक-विज्ञानानि शिक्षितुं भगवत्याः विशेषपूजां कुर्वन्ति। गुप्तनवरात्रः तन्त्रसाधना-आदिभ्यः अतिविशेषेण मन्यते। माघमासस्य आषाढमासस्य च शुक्लपक्षे यः नवरात्रः पतति सः गुप्त नवरात्रिः इति कथ्यते। अस्य नवरात्रस्य विषये अत्यल्पाः जनाः एव जानन्ति। विधायकः संजयरत्नः गुप्तनवरात्रस्य शुभकामनाभिः सर्वेभ्यः राज्यजनेभ्यः शुभकामनाः अयच्छत्, सम्पूर्णविश्वस्य कल्याणं, सुखं, शान्तिं, समृद्धिं च भवतु एतदर्थं प्रार्थनां कृतवान्।

राज्य- शैक्षिक- अनुसंधान एवं प्रशिक्षणसंस्थाने सोलने तृतीयदिवसस्य कार्यशाला सम्पन्ना

तृतीये दिवसे विशेष- आवश्यकता- जनाधिकार अधिनियम (आर पी डब्ल्यू डी) मस्तिष्क- विकृतिसम्बद्धविषयकं ज्ञानम्।



हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. अमित शर्मा। राज्य- शैक्षिक- अनुसंधान एवं प्रशिक्षणसंस्थाने 'समान एवं समावेशी शिक्षा' इति विषये जायमाना पञ्चदिवसीय- कार्यशालायाः तृतीये दिवसेऽपि प्रारम्भे गायत्रीमन्त्रः, सरस्वती वन्दना च सर्वैः सामूहिकरूपेण कृता। तदनु प्रार्थनादलेन प्रार्थना, हमीरपुरतः शमली जसवालः सद्विचारः, संस्कृतसमाचारवाचनं संस्कृतशिक्षकः डॉ. अमित शर्मा, हिंदी समाचारवाचनं हिन्दीशिक्षिका नीता धीमान च अकरोत्। तदनु गतदिनस्य प्रतिवेदनं मंजुला वर्मा, श्रेष्ठा गौतमः, डॉ. अमित शर्मा च अकुर्वन्। अद्य शहीदीदिवसस्य अवसरे एकादशवादाने राष्ट्रपितरं महात्मा गान्धिनं प्रति द्विनिमेषात्मकं मौनमपि स्थापितम्। शहीदानां प्रति सर्वे श्रद्धांजलिम् अर्पितवन्तः। प्रथमसत्रे विशेष- आवश्यकता- जन-

अधिनियमः 1995, (पी. डब्ल्यू. डी.), विशेष- आवश्यकता- जनाधिकार अधिनियमः 2016 (आर. पी. डब्ल्यू. डी.) विषये च मनीष तोमरवर्येण सुविस्तृतं व्याख्यानं कृतम्। तेन अधिनियमान्तर्गतं विभिन्न- अक्षमतानां विषये, तासां ज्ञान- निदान- प्रमाणपत्रनिर्माणप्रक्रिया च बोधिता। तृतीये सत्रे स्नातकोत्तर- चिकित्सा- महाविद्यालयः (पी. जी. आई.) चण्डीगढतः मस्तिष्कविकृतिविशेषज्ञः (आटिज्म) डॉ. गगनः मस्तिष्कविकृतीनां परिचयं, प्रकाराः निदानं च प्रकाशितम्। अन्तिमे सत्रे मोहालीतः विशेष शिक्षिका चित्रा शर्मा विशेषच्छात्राणां विविध- अवस्थानां, तेषां स्वभावः, मस्तिष्कविकृतीनां च परिचयं कारितवती। अन्ते समन्वयिका डॉ. सारिका तलवारः, उप समन्वयिका, डॉ. शालिनी पोसवाल च सर्वेषां धन्यवादं कृतवत्यौ।

संस्कृतविश्वविद्यालये कविकालिदासः अखिल-भारतीय-उच्चशिक्षा-सर्वेक्षण-कार्यक्रम- (AISHE) कार्यशाला सम्पन्ना



हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यलयीयः प्रतिनिधिः।

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालये सम्बद्धानां महाविद्यालयानाम् कृते अखिल-भारतीय-उच्चशिक्षा-सर्वेक्षण-कार्यक्रम- (AISHE) कार्यशाला आयोजिता। एतत् कार्यं २०२५ तमस्य वर्षस्य जनवरी-मासस्य २९ दिनाङ्के सम्पन्नम्। अस्याः कार्यशालायाः उद्घाटनसमारोहस्य अध्यक्षता माननीय कुलपतिः प्रो. हरeramत्रिपाठी अकरोत्। कार्यक्रमस्य राज्य नोडलाधिकारी श्री स्वप्नीलकोरडे मुख्यमार्गदर्शकत्वेन उपस्थितः आसीत्। कार्यक्रमस्य आरम्भः गणमान्यजनैः दीपप्रज्वलनेन अभवत्। कुलसचिवः डॉ. देवानन्द शुक्लः अवदत् यत् ऐशे इत्यस्मिन् पटले (पोर्टल) सूचनां पूरयितुं सम्बद्धानां महाविद्यालयानाम् समक्षं याः समस्याः सन्ति तेषां समाधानार्थं एतत् प्रशिक्षणं आयोजितम् अस्ति। अस्याः कार्यशालायाः विशेषसत्रेषु स्वप्नीलकोरडे महोदयः मार्गदर्शनं कृतवान्। अधुना AISHE पोर्टल इत्यत्र प्रत्येकं छात्रस्य विवरणं पूरयितुं अनिवार्यं भवति तथा च एतेषां छात्राणां पञ्जीकरणं छात्राणां, महाविद्यालयानाम् अन्ते च विश्वविद्यालयानाम् कृते बाध्यकारी अस्ति। अस्य पञ्जीकरणस्य आधारेण छात्राः छात्रवृत्तिः इत्यादयः लाभाः प्राप्तुं शक्नुवन्ति। अध्यक्षीयसम्बोधने कुलपतिः प्रो. हरeramत्रिपाठी इत्यनेन केन्द्रसर्वकारेण महाराष्ट्रसर्वकारेण च छात्रपञ्जीकरणाय एतत् पटलं निर्मितं येन देशे सर्वत्र उच्चशिक्षां कुर्वतां छात्राणां विषये संगृहीतसूचनाः विस्तृततया गोपनीयतया च सुलभतया प्राप्तुं शक्यन्ते। देशे कति छात्राः उच्चशिक्षां कुर्वन्ति इति सांख्यिकीयविवरणं प्रदानेन सह आधारसङ्ख्यां संपर्ककरणं छात्रवृत्तिः इत्यादिप्राप्त्यर्थमपि सहायकं भवति। परन्तु यदि छात्राणां पञ्जीकरणं न भवति तर्हि तेषां किमपि लाभः न भविष्यति। एतदतिरिक्तं एतत् पञ्जीकरणं अपि आवश्यकं यतः विश्वविद्यालयेन ई-समर्था पटलस्य कार्यं आरब्धम् अस्ति। अतः अहं सर्वेभ्यः महाविद्यालयेभ्यः आह्वानं करोमि यत् एतत् पञ्जीकरणं बहु गम्भीरतापूर्वकं गृह्यन्तु। कार्यक्रमस्य संचालनं जनसंपर्क अधिकारी डॉ. रेणुकाबोकारे द्वारा विहितम्। स्थापनाविभागस्य उप रजिस्ट्रार डॉ. रोशन अलोणे धन्यवादज्ञापनम् अकरोत्।

हिमसंस्कृतवार्ताः, डॉ. विवेक शर्मा, जोगिन्दरनगरम्

* सामान्यज्ञानम् *

- प्रश्नः 1. ग्रीनफील्ड- इंटरनेशनल- क्रीडाङ्गणम् कुत्र अस्ति?
उत्तरम् : तिरुवनंतपुरम् (केरलराज्ये)।
प्रश्नः 2. 'बौद्धाधिकारः' इत्यस्य रचयिता कः अस्ति?
उत्तरम् - 'उदयनः'।
प्रश्नः 3. 'देवस्य पूजा' इत्यस्य समस्त पदं किम्?
उत्तरम्- 'देवपूजा'। (षष्ठी तत्पुरुषः)
प्रश्नः 4. 'नागाश्च' इत्यस्य सन्धि- विच्छेदं कुरुत-
उत्तरम्- 'नागाः + च'।
प्रश्नः 5. कस्य कालः मुगलवास्तुकलायाः स्वर्णिमकालः कथ्यते?
उत्तरम् - 'शाहजहाँ' इत्यस्य।

॥ श्रीरामायणकथा ॥



उत्तरकाण्डम्! (ऊनषष्टितमः सर्गः)
कुशलवौ सीतापुत्री ज्ञात्वा
सीतानयनार्थं दूतस्य प्रेषणम्।
(द्वितीयः खण्डः)

एवं महात्मा रामः मुनिभिः पार्थिवैः वानरैश्च सार्धं बहूनि दिनानि तद्गीतम् अशृणोत्। तस्मिन् गीते हि कुशलवौ सीतापुत्री विज्ञाय रामचन्द्रः तस्यां सभायां शुद्धसमाचारान् दूतान् आहूय वचनमब्रवीत् - यूयं महर्षेः वाल्मीकेः अन्तिकं गत्वा मद्राक्यं ब्रूत। यदि सीता शुद्धसमाचारा यदि वा वीतकल्मषा तर्हि सा महामुनिम् अनुमान्य आत्मनः शुद्धिं करोतु। मुनेः छन्दः सीतायाश्च मनोगतं विज्ञाय शीघ्रं प्रत्येत्य मां ब्रूत। श्वः प्रभाते सभामध्ये सा जनकात्मजा ममैव शोधनार्थं शपथं करोतु। राघवस्य तत्परममद्वतं वचः श्रुत्वा दूताः सर्वे तं मण्डपम् आगच्छन् यत्र मुनिपुङ्गवः वाल्मीकिः आसीत्। तत्र गत्वा ते दूताः तं महामुनिं प्रणम्य रामस्य तानि मूढानि मधुराणि वाक्यानि अब्रुवन्। तेषां दूतानां तद्वापितं श्रुत्वा रामस्य च मनोगतं विज्ञाय महातेजाः महामुनिः वाल्मीकिः वाक्यमब्रवीत् - युष्माकं भद्रं भवतु, रामः यथा वदति तथैव भवतु। सीता तथा करिष्यति यतः स्त्रियः पतिर्हि देवः भवति। मुनिना एवमुक्ताः ते राजदूताः सर्वे प्रत्येत्य मुनिवाक्यं सर्वं राघवम् अब्रुवन्। ततः महात्मनः वाल्मीकेः वाक्यं श्रुत्वा प्रहृष्टः रामः सभायाम् उपस्थितान् ऋषीन् राज्ञश्च सम्बोधनं कृत्वा अब्रवीत् - सशिष्याः भगवन्तः! सानुगाश्च नराधिपाः! भवन्तः सर्वे सीताशपथं पश्यन्तु। यश्च अन्येऽपि काङ्क्षन्ति तेऽपि पश्यन्तु। महात्मनः राघवस्य तद्वचनं श्रुत्वा सर्वेषामृषिमुख्यानां महान् साधुवादः अभवत्। महात्मानः राजानश्च तदा राघवस्य प्रशंसां कुर्वन्तः अब्रुवन्! हे नरश्रेष्ठ! पृथिव्यां केवलं त्वमेव ईदृशं कार्यं कर्तुं शक्नोषि, न तु अन्यः कश्चित्। शत्रुसूदनः रामचन्द्रः तेषां वाक्यं श्रुत्वा श्वः भवति इति निश्चयं कृत्वा तान् सर्वान् व्यसर्जयत्।



हिमसंस्कृतवार्ता, प्रदीपः
pradiptnath997@gmail.com



महाकुम्भागतानां श्रद्धालूनां निष्कासनाय आरात्रं चतुष्पष्ट्योत्तर-त्रिशत-रेलयानानि नैरन्तर्येण प्राचलन्-रेलमन्त्री अश्विनी वैष्णवः



हिमसंस्कृतवार्ता: केन्द्रीयरेलमन्त्री अश्विनीवैष्णवः उक्तवान् यत् मौनी अमावस्यायाः शुभावसरे महाकुम्भागतानां श्रद्धालूनां निष्कासनाय आरात्रं चतुष्पष्ट्योत्तरत्रिशत-रेलयानानि नैरन्तर्येण प्राचलन्। नवदिल्ल्यां सञ्चारमाध्यमैस्सह संलापयन् श्रीवैष्णवः उक्तवान् यत् रेलविभागस्य पूर्णदलेन राज्यसर्वकारेण सह मिलित्वा कार्यं साधितम्।

रामायणे वर्णिता वानरजातिः

sudha_sathaye@yahoo.com

गतांकादग्रे.. वानरजातेः विषये ज्ञातुं मनः करोति। प्राचीनकाले भारतवर्षे वानराणां बहवः प्रकाराः आसन्। हनुमतश्च जन्म कपि इत्याख्यायां वानरजातौ जातम्। संशोधकाः वदन्ति यत् अत्र नवनवत्युत्तरलक्षवर्षात् पूर्वं एकः विलक्षणः वानरवर्गः भारतवर्षे स्थितः आसीत्, यः द्वादशसहस्रवर्षात् पूर्वं शनैः शनैः लुप्तः अभवत्। एषः वर्गः कपि इति नाम्ना प्रसिद्धः। केचन जनाः रामायणादिग्रन्थेषु लिखितान् हनुमतं च तस्य सजातीयान् सुग्रीवाङ्गदादीन् च पठित्वा तेषां वानरः, कपिः, शाखाभृगः, प्लवंगमः इत्यादि विशेषणानि दृष्ट्वा तेषां वानरप्रजातीयः इति अभिप्रयन्ति। तेषां पुच्छं, लाङ्गूलं, च लङ्कादहनस्य चमकारे प्रत्यक्षम् इति अपि वदन्ति। एवमेव तेषां सर्वत्र सपुच्छप्रतिमाः दृष्ट्वा तेषां पशु वा वानरः इति प्रमाणं इति मन्यन्ते। वाल्मीकिरामायणे हनुमतं पण्डितं, राजनीतिविशारदं, वीरशिरोमणिं च वर्णयित्वा तस्य लोमेशं पुच्छधारिणं च स्पष्टं व्यक्तं कृतम्। 'वानर' इत्यस्य अर्थः 'वने वसन् नरः' इति। जीवविज्ञानशास्त्रस्य मतेन कपिः मानवाकारं किञ्चन

जातिः यत्र गिबनः, सियामङ्गः इत्यादयः लघुः आकारे समाविष्टाः। गोरिल्लाः, चिम्पाञ्जी, ओरङ्गउटानः च महानाकारकः इत्यस्याः अन्तर्गताः। एषः कपिवर्गः 'होमिनोइडिया' (Hominoidea) इति वैज्ञानिकसंज्ञया ख्यातः। भारते दण्डकारण्ये वानराणाम् असुराणां च शासनं आसीत्। मलयपर्वते ऋष्यमूकपर्वते च वानराणां राज्यं वर्तितम्। तद्व्यतिरिक्तं जावा, सुमात्रा, इंडोनेशिया, मलेशिया, थाईलैण्डदेशानां कांश्चन भागेषु अपि वानरजातीयः शासनम् आसीत्। वाल्मीकिरामायणे वर्णितं ऋष्यमूकपर्वतं किष्किन्ध्यायाः समीपे स्थितम्। अत्रैव श्रीरामस्य हनुमता सह प्रथमं मिलनम् अभवत्। ततः हनुमता सुग्रीवस्य रामस्य च मित्रतां संवर्धितम्। किष्किन्ध्यायाः राजा बाली सुग्रीवं भग्नं कृत्वा ऋष्यमूकपर्वतं गत्वा स्वशत्रोः भयात् तत्र निवसत्। अद्यतने काले कर्नाटकराज्ये हम्पी नाम्नि स्थले ऋष्यमूकपर्वतं च किष्किन्ध्यानगरं च स्थितानि। तत्र तुंगभद्रा नामका नदी धनुषाकारेण प्रवहति। तस्यानदीमध्ये पैरागिङ्ग-चक्रतीर्थं स्थितम्। समीपं मंतंगपर्वतं च वाल्मीकिरामायणे निर्दिष्टं मंतंगऋषेः आश्रमः स्थितः।



लेखिका

सुधा साठवे, मुम्बई

शिमलायाः प्रितिः जिन्टा बालिकानां प्रेरणास्रोतः

प्रीतिः जिन्टा भारतीयचलचित्रजगतः अभिनेत्री अस्ति। सा हिन्दी-तेलुगु-पञ्जाबी-आङ्ग्ल-चलचित्रेषु कार्यं कृतवती। तस्याः जन्म ३१ जनवरी १९७५ तमे दिनांके हिमाचलप्रदेशस्य शिमलायाम् अभवत्। तस्याः पिता दुर्गानन्दः जिन्टा भारतीयसेनायाः अधिकारी आसीत्। तस्याः मातुः नाम नीलप्रभा इति अस्ति या गृहिणी वर्तते। यदा सा केवलं १३ वर्षीया आसीत् तदा तस्याः पिता कारदुर्घटनायां मृतः, यद्यपि तस्याः माता नीलप्रभा गम्भीररूपेण व्रणिता जाता, येन सा वर्षद्वयं यावत् शयने एव स्थिता। एषा दुर्घटना प्रीत्याः जीवनं परिवर्तितवती। इदानीं सम्पूर्णस्य गृहस्य उत्तरदायित्वं तस्याः स्कन्धे एव आसीत्। तस्य द्वौ भ्रातरौ दीपङ्करः मनीषश्च, एकः अग्रजः, एकः कनिष्ठः च। दीपङ्करः भारतीयसेनायाः अधिकारी अस्ति, मनीषः कैलिफोर्निया-देशे निवसति।

अध्ययनम्

प्रीति जिन्टा शिमला नगरस्य कान्वेण्ट् आफ् जेसु एण्ड् मैरी बोर्डिङ् स्कूल् इत्यस्मात् प्रारम्भिकं विद्यालयं कृतवती। यद्यपि आवासीयविद्यालये सा एकान्तवासं अनुभवति स्म तथापि तत्र "...केचन् वास्तविकरूपेण मित्राणि" अपि आसन्। प्रीतिः अतीवाशाजनका छात्रा आसीत्, तथा साहित्यपठनं बहु रोचते स्म। विरक्तसमये सा बास्केटबॉल इत्यादीनां क्रीडां क्रीडति स्म। विद्यालयस्य अध्ययनं सम्पन्नं कृत्वा प्रीतिः सेण्ट् बेडे महाविद्यालयात् आङ्ग्लसम्मानविषये स्नातकपदवीं प्राप्तवती, मनोविज्ञाने स्नातकोत्तरपदवीं च प्राप्तवती।

कार्यक्षेत्रम्

मनोविज्ञानस्य उपाधिं प्राप्त्वा जिन्टा १९९८ तमे वर्षे दिल से... इत्यनेन सह चलचित्रेण चलचित्रजगति पदार्पणं कृतवती, तस्मिन् एव वर्षे सोल्जर इति चलचित्रे पुनः अदृश्यत। पश्चात् क्या केहना इति चलचित्रे एकमातुः भूमिकायाः कृते सा बहु प्रशंसाम् अवाप्तवती। पश्चात् सा विभिन्नप्रकारस्य भूमिकां निर्वाहितवती, तथा च तस्याः अभिनयः भूमिका च हिन्दीचलचित्रनटानां कृते नूतनविचारं जनयति। जिन्टा २००३ तमे वर्षे कल हो ना हो इति चलचित्रे अभिनयस्य कृते फिल्मफेर सर्वोत्तमाभिनेत्रीपुरस्कारेण पुरस्कृता। सा भारतीयचलचित्रेषु सर्वाधिकं अर्जनं प्राप्तवती, विज्ञानकथाचलचित्रे कोइ... मिल गया (२००३) तथा रोमान्स् वीर-जारा (२००४) इति चलचित्रे अभिनयम् अकरोत्, यस्य कृते सः समीक्षकाणां प्रशंसाम् अवाप्तवती। सा सलाम नमस्ते, कभी अल्विदा ना कहना इत्यादिषु चलचित्रेषु आधुनिकभारतीयमहिलायाः चित्रणं कृतवती, ये अन्तर्राष्ट्रीयविषयणाम् उच्चारणशीलाः चलचित्राः आसन्। तस्याः प्रथमा अन्तर्राष्ट्रीयभूमिका कनाडादेशस्य हेवेन् ऑन अर्थ इति चलचित्रे आसीत्, यस्य कृते २००८ तमे वर्षे शिकागो-अन्तर्राष्ट्रीयचलचित्रमहोत्सवे सर्वोत्तम-अभिनेत्रीरूपेण रजत-ह्वो-पुरस्कारेण पुरस्कृता। चलचित्रेषु अभिनयातिरिक्तं जिन्टा बीबीसी न्यूज ऑनलाइन इत्यस्य कृते अनेकान् लेखान् लिखितवती। सा सामाजिककार्यकर्ता, दूरदर्शनस्य आयोजिका, नियमितरूपेण मञ्चप्रदर्शिका च अस्ति। सा PZNZ India Production इत्यस्याः कम्पन्याः संस्थापिका अपि अस्ति, यस्याः सहस्थापनं सा स्वस्य पूर्वसहभागिना नेस् वाडिया इत्यनया सह कृतवती, तथा च उभौ भारतीयप्रीमियरलीगस्य क्रिकेट्-दलस्य किङ्ग्स् एकादशपञ्जाबस्य अपि स्वामिन्यौ स्तः।